

Genel Aydınlatma Zorunlu Bir Kamu Görevidir

Son günlerde TEDAŞ'ın genel aydınlatma giderlerinin abone faturalarına "sabit ücret" şeklinde yansıtılması önerisinde bulunduğu ve Hazine Müsteşarlığı tarafından da olumlu karşılanan bu teklifin Bakanlar Kurulu'nda onay görürse yürürlüğe gireceğine ilişkin haberler yapılmaktadır.

Özellikle elektrik dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesi sürecinde talipli firmalar her zaman genel aydınlatmayı bir yük olarak görmüşler ve basit bir muhasebe mantığıyla bu bedellerin, şebeke işletmecileri dışında birilerine fatura edilmelerini istemişlerdir. Bu taleplere uygun olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı değişik zamanlarda girişimlerde bulunarak "sorunun çözümüne" çalışmıştır.

57. Hükümet'in 12.04.2002 tarih ve 2002/4100 sayılı kararının Resmi Gazete'de 23.05.2002 tarih ve 24763 sayı ile yayınlanarak yürürlüğe girmesi sonrası genel aydınlatma bedelleri "ilgili belediyelere" fatura edilmeye başlandı. Ancak yerel yönetimler yeni ve kaynaksız olarak önemli bir yük getiren faturaları öde(ye)medikleri gibi bazı belediyeler bu yanı sıra başka bir yanı sıra yanıt vererek elektrik direklerinin bulunduğu kamuya açık alanlar için ilgili TEDAŞ birimine "kira bedeli" tahakkuk ettirmeye başladılar.

Uzunca bir süre sonra yeni bir "çözüm" için düğmeye basıldı. Ağustos 2006'da (merkezi AKP iktidarı ile önemli sayıdaki AKP'li yerel

yönetimlerin çakıştığı dönem) belediyelerin kaynak sıkıntısı gerekçe gösterilerek temel bir kamu hizmeti olan genel aydınlatma için konutlardan 2,00YTL, ticarethanelerden 5,00YTL alınması gündeme taşındı. Bu tarihlerde abonelerden genel aydınlatma bedeli karşılığı iki katından daha fazla para alınmak istenmiştir.

Hesaplama 2007 yılı için tüm abone gruplarına ortalama 1,5 YTL üzerinden yapıldığında 2007 yılı genel aydınlatma bedelinin 1,5 katına yakın para toplanacaktır.

Aslında rakamlar ne olursa olsun aslolan kentsel aydınlatmanın bir ticari iş değil kamu hizmeti olduğudur. Kent aydınlatması kentte yaşayanların can ve mal güvenliğinin sağlanmasında en önemli araçlarından biridir. Kamu düzeni ve genel güvenliğinin sağlanma-sının başlıca araçlarındandır. Nitekim güvenlik birimleri, artan suç oranları ile mücadele eksik kalındığında bunun nedenleri için saydıkları araçlardan bir tanesi genel aydınlatmanın kalitesi ve sürekliliğidir.

Ayrıca büyükşehir ve diğer belediyeler park, bahçe, rekreasyon alanı ile meydan ve anıtları ancak elektrik aboneleri olarak aydınlatılmaktadır. Tahsili amaçlanan bedeller ise bunların dışında genel kullanıma açık toplumu tamamının zorunlu olarak kullandığı ve kent yaşamının ayrılmaz bir parçası olan cadde, sokak aydınlatmalarıdır. Bunların hem yapımı hem de işletmesi ilgili TEDAŞ birimleri tarafından yapıldığı gibi ar-

matür ve direk seçimleri gibi teknik kriterler tamamen görevli şirketler tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle belediyeler bunu sonucu olan tüketim bedellerinden sorumlu tutulamaz ve yapılmayan ödeme nedeniyle genel aydınlatmaların devre dışı bırakılması söz konusu olamaz.

Ortalama gelir düzeyinde bir vatandaş gelirinin yaklaşık üçte ikisini dolaylı ve dolaysız vergi olarak öderken eğitim, sağlık, güvenlik v.b hizmetler yanı sıra kamusal bir hizmet olan sokak aydınlatmasından da yararlanmalıdır.

Özü anlamında tümüyle yanlış olan bu yaklaşım biçimsel tarafında da yanlışlarla doludur. Niteliği ve niceliği konusunda tercih hakkına sahip olmadığı, yararlanma konusunda eşit olanaklara sahip olmadığı, kimi yerlerde bu olanaktan tümüyle yoksun, kimi yerlerde sürekliliği ve yeterliliği sağlanamayan bir hizmet için vatandaşın sabit fatura çıkarılamaz.

TEDAŞ'ın giderek zamlanan elektriği aynı fiyatla satmak zorunda bırakılması nedenleriyle tamamen siyasi kararlar ve yanlış düzenlemeler nedeniyle giderek artan borç sarmalı içine sokulduğu ve bu sarmaldan onları ne olası elektrik zammının ne de genel aydınlatma sabit bedelinin kurtarmayacağı açıktır.

Şubemizin 15 Aralık 2007 tarihli basın açıklamasının tam metnine <http://izmir.emo.org.tr> adresinde yer alan Basın Açıklamaları menüsünden ulaşabilirsiniz.